

Konu: Ruhsal İnsan

Yazı: 41

Sezgi ve Aşk Boyutu

Doç. Dr. Haluk Berkmen

Sezgi boyutuna ulaşmak için sırf akıl ve mantıkla değil, 'ıçgörü' denilebilen gönül gözü ile bakabilmek gereklidir. Bu duruma 'müşahede' boyutu, yani şahit olmayı başarabilmiş kişinin farkındalık boyutu da denir. Şahit olmak demek **bütünle** yakın bir ilişki kurup onun imgelerini ve imgelerini anlamak demektir. 'Bütün' sözü ile insan özellikleri taşıyan, isim ve sıfatlarıyla insanlaştırılmış olan, bir yaratıcıdan söz etmiyorum. Aklımıza gelebilecek her türlü mikro ve makro oluşumun bütünsel ilişkisinden söz ediyorum. Bu bütünün içinde bulunan insan, bütünsel imgeleri ve mesajları hem algılayan hem de yorumlayabilen yetenekli bir canlıdır.

Çünkü bütünün de bizlerle haberleşme metotları vardır. Örneğin, tesadüf diye adlandırdığımız anlamlı ve beklenmedik olaylar birer mesajlardır. Bu mesajların ne anlama geldiklerini ancak sezgilerle açıklayabiliriz. Sezgiler ile duygular iç içe girmiş durumdadırlar. Sezgisi kuvvetli olan kişi duyguları ile de yakın ilişki içindedir. Duygularla sezgiler bütünleştikçe önce sevgi sonra da aşk ortaya çıkar. Her ikisi de bütünün enerjisi ile bağ kurmak şeklinde tanımlanabilir. Sevgi zayıf bir bağ oluştururken, aşk kuvvetli (dayanıklı) bir bağ oluşturur. Aşk en ileri derecede sezgiye verilen isimdir. İşte bu yüzden ki sezgileri yüksek olan halk şairlerine "âşık" denmiştir.

Âşık boyutuna yükselen benlik "**Nefs-i Mülhimme**" (İlham sahibi nefis) olur. Bu boyutta âşık bir çekim alanına girdiğini hisseder. Çekim alanından kasıt akıl ve mantığını kullanmadığı bir sezgi ortamıdır. Bu ortamda âşık "**cezbe**" (çekim) denilen ruh halini yaşar. Eğer cezbeden kurtulamazsa "**meczub**", yani bir bakıma aklını yitirmiş, aklını ve mantığını kullanma yetisini kaybetmiş kişi olur. Halk arasında böyle insanlara deli denmektedir. İşte aklını kullanmayı bilen kişi 'deli' damgası yememek için "kontrollü delilik" metodunu uygular (**Bkz. 38-Kontrollü Delilik**).

Hipnotizma da bir çeşit cezbe oluşturma durumudur. Eğer hipnotizmayı uygulayan kişi cezbeye girmiş olanı o halden çıkaramazsa o kişi meczub olabilir. Çünkü hipnotizmada tam bir teslimiyet durumu oluşur. Teslim olmayan kişiyi hipnotize edemezsiniz. Sufiler "mürid" olanın "mürşidine" teslim olanlarını isterler. **Mürid** isteyerek teslim olana ve **mürşid** yaşamında örnek olarak müridi yönlendirene ve yol gösterene denir. Mürşid aynı zamanda **irşad** eden yani uyarıcı arif kişi demektir. Arif kişi ise **irfan** sahibi kişidir. Eskiler "**İlim-irfan sahibi kişi**" derlerdi. İlim sahibi kişi, hem akıl ve mantığa dayanan bilgiye hem de sezgi ile elde edilen irfana sahip olan kişidir.

Akıl ve mantık ayırıcı, sezgi ve aşk ise bütünleştiricidir. Aşk sözünü genelde insan aşkı olarak anlarız, oysaki bilge mürşitler için 'aşk' denince tanrı veya "ilk varlık" aşkı anlaşılır. Yani bütünle birlikte olmak onunla yakın bir ilişki kurup onun imgelerini ve simgelerini sezmek, iç görü ile '**gönül gözü**' ile görmek söz konusudur. Aşk denince akla ilk gelen isimlerden biri Mevlana'dır. İşte size Mevlana'nın iç görü ile ilgili bir dörtlüğü:

**Bir kimse ki hem içte görür, hem dışta,
Bir başka görür, çılgınlardan başka,
Bambaşka o göz, nasıl görür? Bak, iyi bak
Kimdir o gören? Gözden sıyrılmış da.**

Bu dörtlükte sözü geçen 'gören göz' kişinin fiziksel gözü müdür? Yoksa beden ötesi (metafizik) 'gönül gözü' müdür? Burada tam bir birlik söz konusudur. Kendi içinde bir başka varlık olduğunu söylemiyor. Gözden sıyrılmış, bir bütünlükten söz ediyor. Fakat açıkça bu bütünlüğü sözlere dökmenin zor olduğunu ifade ediyor.

**Aşkın yolu üstünde bir eşsiz sır var.
Yok orda yorumlar, orda yok dâvalar
Gerçek sevenin cevabı yok fetvaya
Yokluk bir sorun, varlık bir hiç, o kadar.**

Mevlana bu dörtlükte yok olmak veya **yok olabilmek** bir sorun diyor. Yani, yok olmak kolay değil, fakat öte yandan varlık bir "hiç" diyor. Yani varlıkla yokluğu bir bakıma eşleştiriyor. Bu dörtlüğü "Hem-hem Mantığı" ile daha derinden kavrayabiliriz. Bence bu durumu anlatmanın en güzel şekli: "**Varlık hem düşüncedir hem de nesne**" demektir. Bu ifade hem-hem mantığının bir önermesidir. Çünkü gündelik hayatta biz düşünceyi nesneden ayrı kabul ederiz. Oysaki ikisi de enerji olup, öz olarak aynı kaynağa bağlıdır. İnsan enerjisi olan **Aura** veya **Enerji Kozası** bizim nesnel bedenimizin dalgasal uzantısı olarak görülebilir. Sufiler her var olanda bulunan enerji kozasını, veya dalga-parçacık ilişkisini batılı bilim adamlarından çok önce görmüşler ve şu sözlerle ifade etmişlerdir:

Her zerre yeksan (tektir), **her zerre raksan** (dans eder)

Böylece, her taneciğin (insan dahil) 'yeksan' olduğu ve kendi başına bağımsız bir birim olmasına rağmen, aynı zamanda her zerrenin raks edip hareket halinde dalga özelliğini gösterdiği anlaşılır. Yine bu ifadede hareketin bir denge arayışı olduğu ve bütünsel bir bağ içinde olduğu anlaşılabilir. Birliğe ve bütünselliğe ulaşan benlik olgunlaşmış "kemale ermiş" benlik demektir. Zaten Sufilerin asıl amacı "**İnsan-i Kamil**" olmaktır. Kemale ermiş insan "birliğe" (vahdete) ulaşmış ve her türlü dünyevi davranışta mükemmel bir örnek olabilecek düzeye yükselmiş insan demektir (**Bkz. 40-Kuantum Sıçraması**). Elbette ki bu merteye en yüksek **nefs** (benlik) boyutudur. Bu boyutta sezgi aşka dönüşmüş durumdadır.

12. yüzyılda Türkistanın Yesi şehrinde doğmuş olan **Ahmed Yesevi** ilk Türk Sufi şairlerinden biri olup, İnsan-i-Kâmil boyutuna ulaşmış bir kişidir. **Divan-ı Hikmet** adı altında topladığı şiirleri Tanrısal aşkı ve insan sevgisini bir arada ifade etmişlerdir.

**Gerçek dertliye kendim ilâç, kendim derman;
Hem âşıkım, hem maşukum, kendim canan;
Rahm edeyim, adım Rahman, zatım Sübhan;
Bir nazarda içlerini safa kıldım.**